

ΕΤΟΣ Γ'.

Ἀθῆναι, τῆ 1η Μαρτίου 1900.

ΑΡΙΘ. 5.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΣΑΤΩΝΒΡΙΑΝΔΟΥ

ΑΡΧΑΙΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

(Μετάφρασις Ἑμμ. Ροῦδου).

Συμεριζόμενη μέχρι τινὸς τὴν ἐπικρατοῦσαν περὶ τῶν μνημείων τῆς Ἑλλάδος ἐσφαλμένην ἰδέαν νομίζων αὐτὰ ἐντελῆ μὲν καθ' ὅλα, ἀμοιροῦντα ὅμως μεγαλείου, ἐνφ, ὡς ἤδη ἀπέδειξα, ἡ εὐφυΐα τῶν ἀρχιτεκτόνων αὐτῶν παρέσχε τούτοις, καίπερ στερουμένοις ἐκτάσεως, σχετικὴν τινα μεγαλοπρέπειαν πηγάζουσαν ἐκ τῆς ἐπιτυχοῦς τῶν μερῶν ἀναλογίας, ἀλλ' αἱ Ἀθηναῖοι εἰσι καὶ ἔργων τεραστίων καθότι οἱ Ἀθηναῖοι, εἰ καὶ πτωχοὶ καὶ εὐάριθμοι, μετεκίνησαν ὄγκους γιγαντιαίους. Οἱ λίθοι τῆς Πνυκὸς εἰσι τερατώδη τμήματα βράχων, τὰ Προπύλαια ἦσαν ἔργον κολοσσιαῖον, αἱ δὲ ἐπικαλύπτουσαι αὐτὰ μαρμάρινοι πλάκες μοναδικαί ἴσως τὸ μέγεθος αἱ στήλαι τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ἔχουσι ὕψος ἐξήκοντα ποδῶν, ὁ δὲ ναὸς εἶχεν ἡμίσεως μιλίου περιφέρειαν τὰ τειχῆ τέλος τῶν Ἀθηνῶν, συμπεριλαμβανομένων τῶν τριῶν λιμένων καὶ τῶν μακρῶν λεγομένων τειχῶν, ἐξετείνοντο εἰς διάστημα ἐννέα περίπου λευγῶν, τὰ δὲ μετὰ τοῦ Πειραιῶς συνοικοῦντα τὴν πόλιν τείχη εἶχον τοσοῦτον πάχος, ὥστε δύο ἄρματα ἠδύναντο νὰ τρέχωσιν ἐπ' αὐτῶν κατὰ μέτωπον, ἀνὰ δὲ πεντήκοντα βήματα ὑψοῦντο ἐπ' αὐτῶν πύργοι τετράγωνοι. Οὐδέποτε οὐδ' αὐτοὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἀνήγειραν σημαντικώτερα περιτειχίσματα.

Ἄλλ' εἴμαρτο φεῦ! τὰ ἀριστουργήματα τῶν ἀρχαίων ταῦτα, ὧν ὁ θαυμασμὸς ἐλκύει ἡμᾶς τόσῳ μακρόθεν, νὰ καταστραφῶσι κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων καθότι ὁ Παρθενῶν ἔμεινεν ἀκέραιος μέχρι τοῦ ἔτους 1687, ὅτε οἱ χριστιανοὶ μετεποίησαν αὐτὸν εἰς ἐκκλησίαν, οἱ δὲ Τούρκοι φθογήσαντες τούτους εἰς Τζαμεῖον. Τότε ἐπελθόντες οἱ Ἐνετοὶ ἐν τῇ ἀκμῇ τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ δεκάτου ἐβδόμου αἰῶνος, ἔβαλον πεπυρακτωμέναις σφαίραις τὰ Προπύλαια καὶ τὸν ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς κοίλη δὲ σφαῖρα ἐπιπεσοῦσα κατὰ τοῦ τελευταίου τούτου μνημείου, ἀνάπτει τὴν πυρίτιδα καὶ ἀνατρέπει μέγα μέρος τοῦ οἰκοδομήματος τούτου, ὅπερ μείζονα τιμὴν περιεποιεῖ τῇ εὐφυΐᾳ τοῦ ἀνθρώπου ἢ τοῖς τῶν Ἑλλήνων Θεοῖς. Ἀλούσης δὲ τῆς πόλεως, θέλων ὁ Μοροζίνης νὰ καλλωπίσῃ τὴν Ἐνετίαν διὰ τῶν συντριμμάτων τῶν Ἀθηνῶν, ἐπιχειρεῖ νὰ καταβιάσῃ τὰ τοῦ Παρθενῶνος ἀγάλματα καὶ συντριβεῖ αὐτά.

Ἄλλος δὲ πάλιν φίλος τῶν τεχνῶν ἐπὶ τῶν ἡμετέρων χρόνων συνετέλεσεν τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς.

Πολλὰ γὰρ ἤδη τοῦ Ὀδ' οἱ π' οὐρικῶς ἐποησάμενη μνημεῖα τοῦ Λόρδου Ἑλγίνου, τῷ ὁποίῳ ὀφείλεται εὐγνωμοσύνη ὡς τὴν τε Πνύκα καὶ τὸν τάφον τοῦ Ἀγαμέμνονος γνωστότερα καταστήσαντι ἡμῖν, καὶ διατηροῦντι ἔτι ἐν Ἑλλάδι Ἰταλόν τινα χάριν ἀνασκαφῶν, ὅστις καὶ ἀνεκάλυψε μάλιστα κατὰ τὴν ἐμὴν ἐν Ἀθῆναις διαμονὴν ἀρχαιότητάς τινος, ἃς ἐγὼ δὲν εἶδον. Ἄλλ' ὁ Ἀγγλος οὗτος ἀπώλεσε τὸν εἰς τὰς ἀξιολόγους αὐτοῦ ἐπιχειρήσεις ὀφειλόμενον ἔπαινον, συλῆσας τὸν Παρθενῶνα θέλων δὲ ν' ἀρπάσῃ τὰ ἀνάγλυφα τοῦ διαζώματος, μετεχειρίσθη πρὸς τοῦτο Τούρκους ἐργάτας, οἵτινες ἔθραυσαν κατ' ἀρχὰς τὸ ἐπιστύλιον, ἐκρήμνισαν κιονόκρανα καὶ εἶτα ἀντὶ νὰ ἐξαγάγωσι τὰς μετώπας ἐκ τῶν ἐμπυελίδων ἔκριναν συντομώτερον οἱ βάρβαροι οὗτοι νὰ θραύσωσι τὴν κορωνίδα. Ἀπὸ δὲ τοῦ Ἑρεχθεῖου ἀφαιρέθη ὁ γωνιαῖος κίων, ὥστε ἔδει νὰ ὑποστηρίξεται ἤδη διὰ σπιθιάδος λίθων ἡ ἐτοιμόδροπος ὁροφή. Καὶ αὐτοὶ οἱ μετὰ τὸν Λόρδον Ἑλγίνον ἐπισκεφθέντες τὰς Ἀθῆνας Ἀγγλοὶ ἐλυπήθησαν διὰ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἀπερισκέπτου τούτου πρὸς τὰς τέχνας ἔρωτος τοῦ συμπατριώτου αὐτῶν, εἰ καὶ τινες δικαιολογοῦσιν αὐτὸν ὅτι δῆθεν ἐμιμήθη ἡμᾶς.

Εἶναι ἀληθές ὅτι οἱ Γάλλοι ἤρπασαν ἀπὸ τῆς Ἰταλίας ὡς καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἀγάλματα καὶ εἰκόνας, οὐδέποτε ὅμως ἠκρωτηρίασαν τοὺς ναοὺς, ἵνα ἀπαγάγωσι τὰ ἀνάγλυφα αὐτῶν. Παρατηρητέον δὲ ὅτι τὰ συντρίμματα τῶν ἐν Ἀθῆναις μνημείων, ἀποσπασθέντα τῶν τόπων, δι' οὓς ἦσαν προωρισμένα, θέλουσιν ἀποβάλλει οὐ μόνον μέγα μέρος τῆς κατὰ σχέσιν αὐτῶν ὠραιότητος, ἀλλὰ καὶ τὸ καθ' ὅλου αὐτῶν κάλλος θέλει ἐλαττωθῆ ἐπαισθητῶς καθότι λαμπρὸν μόνον φῶς δύναται ν' ἀναδείξῃ τὴν λεπτότητα γραμμῶν τινων καὶ χρωμάτων ἀπολείποντος δὲ ἐν Ἀγγλίᾳ τοῦ τοιοῦτου φωτός, αἱ γραμμαὶ καὶ τὰ χρώματα ταῦτα, θέλουσιν ἢ ἐξαλειφθῆ ἢ μένει κεκρυμμένα. Ἐκτὸς δὲ τούτου ὁμολογῶ προθύμως ὅτι τὰ συμφέροντα τῆς Γαλλίας, ἢ δόξα τῆς πατρίδος καὶ πολλὰ ἄλλα αἰτίαι ἀπῆλθον ἴσως τὴν μετακομιδὴν τῶν διὰ τῶν ἡμετέρων ὅπλων κατακτηθέντων ἀριστουργημάτων ἀλλ' αἱ νικηθεῖσαι καὶ αἰχμάλωτοι ἀπαχθεῖσαι ὠραῖαι τέχναι ἐνδίκως μέμφονται ἡμᾶς.

ΜΙΚΡΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Ἐπιτυχῆς ὑπῆρξεν ἡ σύμπτωσις τοῦ ἀνοίγματος τοῦ τριωδίου μετὰ τῆς συκλήσεως τῆς ἑλλην. Βουλῆς καὶ πολλοὶ ἦσαν οἱ ἐλπίζοντες ν' ἀποκομίσῃσι πλείονας γέλωτας ἀπὸ ταύτης ἢ ἀπὸ τὰς πομπῶδως ρεκλαμαρισθείσας προπαρασκευὰς τῆς ἐταιρίας τῶν ἑορτῶν. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ μὲν Βουλὴ ἐπαύσατο τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς πρὸ τῆς δευτέρας Κυριακῆς τῶν ἀπόκρεω, μὴ συναισθανομένη οὕτω τὴν μεγίστην αὐτῆς ἰκανότητα τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς ἐκ συνειδήσεως γέλωτας καὶ στερήσασα ἑαυτὴν τοῦ πρώτου ἴσως βραβείου τῆς Ἐλανοδίκου ἐπιτροπῆς ἡ δ' ἐταιρία τῶν ἑορτῶν οὐδὲν ἄλλο κατέρωθε διὰ τῶν ἐθιμοτυπιῶν τῆς καὶ τῶν αὐστηρῶν διακανονίσεων αὐτῆς ἀπηγορεύσασα τὴν συμμετοχὴν τοῦ λαοῦ εἰς διακωμωδήσεις καθ' οἰονδήποτε τρόπον, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ τὰς ἀπόκρεω ψυχρὰς καὶ ἀνυποφόρους, ὅσον καὶ ὁ κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἐπικρατῶν ὅτε μὲν παγετώδης, ὅτε δὲ βορροῦδης καὶ πλὴν τῆς παρελάσεως διαφόρων ἀρμάτων, εἰς τὸ ὑπὸ τῶν σπουδαστῶν τοῦ Πολυτεχνείου παρασκευασθέν, καὶ παριστᾶνον τὴν διέλευσιν τῶν Ὀλυμπιονικῶν, λαμπροῦ καὶ κατὰ τὴν ἔμπνευσιν καὶ κατὰ τὴν διακόσμησιν, τὸ τῶν ποδηλατῶν, ἑτέρου παριστᾶντος τὴν Ἡῶ καὶ ἄλλων τινῶν οὐδὲν ἕτερον ἔκκεν ἡμᾶς νὰ αισθανθῶμεν ἑορτᾶς ἀπόκρεω. Τὴν τελευταίαν ὁμῶς Κυριακὴν κατανοήσασα ἡ ἐταιρία τῶν ἑορτῶν—κυρίως ἐκ τῆς σφοδρᾶς ἐπιθέσεως τοῦ τύπου, — ὅτι πρέπει ν' ἀφήσῃ ἐλευθέρων τὸν λαὸν νὰ γελάσῃ, διασκεδάσῃ καὶ εὐθυμῆσῃ ἀφήρσε τὰς διατυπώσεις τῶν προηγουμένων ἡμερῶν καὶ ἰφαιδρύνθησαν πάντων τὰ πρόσωπα καὶ εὐφροεῖς μασκάρται παρήλασαν καὶ ἐγένετο χαλασμός κόσμου διὰ τοῦ χαρτοπολέμου τῶν κομφετί καὶ σερπατάν, λαβόντων μέρος εἰς τοῦτο καὶ αὐτῶν τῶν ἡγεμονοπαίδων ἐκ τῆς κεντρικῆς ἐν τῇ πλατεῖᾳ τοῦ Συντάγματος ἐξέδρας ἐπὶ τοσοῦτον δ' ἠλεκτρίσθησαν τὰ πλήθη, ὥστε μετὰ περισσοτέρας εὐθυμίας καὶ φαιδρότητος διεξήγαγον τὴν καθαρὰν δευτέραν τὰ λεγόμενα Κούλουμα, πανηγυρίζοντα ταῦτα εἰς τὰς ἐξοχὰς καὶ εἰς τὰ περίξ τῆς πόλεως καὶ ἰδίως εἰς τὰ περὶ τὸ Θησεῖον καὶ τὴν Ἀκρόπολιν μέρη.

Ἦδη δὲ ἀπὸ τῆς καθαρᾶς Τρίτης δὲν ἀκούει τις πλέον τὴν τῶν εὐθύμων ἐκείνων ὁμίλων ἀνά τὰς ὁδοὺς τοῦ ἄστεως κίνησιν, τὴν τῶν μουσικῶν ὀργάνων καὶ διαφόρων ἄλλων ἀντικειμένων κροῦσιν, οὐδὲ ταράσσεται τὸ ἄστῦ ἐκ τῶν διαδηλώσεων ὑπὲρ τῆς Ἀγγλίας μερικῶν ὑπεράγαν αισθηματικῶν ἀγγλοφρόνων, συγκινηθέντων ὑπερβολικῶς διὰ τὰς προσφάτους νίκας αὐτῆς κατὰ τῶν μικρῶν, ἀλλὰ γενναιοτάτων καὶ φιλοπάτριδων Βόερς παρελθούσης δὲ καὶ τῆς ἑορτῆς τῶν Νεκρῶν, γιγνομένης κατὰ τὴν πρωίαν τῆς ἡμέρας τῶν Ἁγίων Θεοδώρων, τὴν ὁποίαν ἀπολαμβάνουσι οἱ ζῶντες γελῶντες καὶ χαριεντιζόμενοι καὶ οὐδόλως κλαίοντες ἢ λυπούμενοι ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει τῶν εὐρισκομένων ἐν τοῖς μνημείοις, μᾶλλον δὲ τις ἀντιλαμβάνεται τῶν ἡχηρῶν γελῶτων τῶν κατὰ πυκνὰς ομάδας συρρέοντων ἀνθρώπων ἐν τοῖς νεκροτα-

φείοις ἢ τῆς κλαυθμηρᾶς φωνῆς καὶ τῶν στεναγμῶν τινὸς ἀληθῶς πονούντος καὶ λυπούμενου τὸν προσφιλῆ του νεκρὸν. Παρελθούσης λέγομεν καὶ τῆς κατ' εὐφημισμὸν ἀποκαλουμένης οὕτω ἑορτῆς τῶν νεκρῶν, σχετικῆ ἡρεμία βασιλεύει, πάντων σπευδόντων εἰς τὰς ἐργασίας καὶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων αὐτῶν, τὰ ὁποῖα πολλάκις ἀναμνησθεὶς ὁ συχνάκις κατὰ ταύτας τῆς τεσσαρακοστῆς ἡμέρας ἀκούομενος κτύπος τῶν κωδῶνων τῶν ἐκκλησιῶν, ὡς καὶ ὁ κρότος τοῦ κώδωνος τοῦ Βουλευτηρίου θέλει, εἰς τοὺς μετ' ὀλίγας ἡμέρας μέλλοντας νὰ συνέλθωσι βουλευτᾶς, ἐνθυμίζη τὴν ἐμπροσπουσαν πρὸς τὸ ἀξίωμα τῶν συμπεριφορὰν καὶ ἀξιοπρέπειαν.

Κισσὸς

Ο ΠΟΝΤΙΚΟΣ ΚΑΙ Ο ΕΛΕΦΑΣ

Ἡμέραν τινὰ εἰς ποντικὸς μετέβη παράτινι ἐλέφαντι, ὅπως ζητήσῃ τὴν κόρην του διὰ σύζυγον τοῦ υἱοῦ του.

— Τί, εἶπεν, ὁ ἐλέφας, ἐγὼ ὅστις εἶμαι τὸ μεγαλειότερον καὶ τὸ δυνατώτερον τῶν ζῶων, ὁ πατὴρ σπουδαίων ὀδόντων, ὁ δυνάμενος μὲ τὴν προβοσκίδα νὰ ἐκρίζωσῃ τὰ δένδρα ὀλοκλήρου δάσους, νὰ δώσω τὴν κόρην μου ὡς σύζυγον ἐνὸς μικροῦ ζώου, ὀνομαζομένου ποντικοῦ, ὅστις προξενεῖ φρίκην εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἡ οἰκία τοῦ οὐοῦ εἶνε ὅπῃ ἐν τῇ γῇ ;... ὄχι, δὲν θέλω νὰ ταπεινώσω τόσον τὸ γένος μου.

Ὁ ποντικὸς ἀπήντησεν.

— Ἐγὼ, μικρότατος ὡς εἶμαι, ἠδυνάμην νὰ εἶμαι ὀφελίμος εἰς τὸν πατέρα τῶν μεγάλων λευκῶν ὀδόντων.

— Ὁραμπέσα ! (2) ἐπανελάθε ὁ ἐλέφας, θέλω ἀμέσως νὰ μάθω εἰς τί δύνασαι νὰ εἶσαι ὀφελίμος, ἄλλως τε, μὰ τὸν πατέρα μου, σὲ θανατώνω μὲ τὸν πόδα μου.

Ἦτοιμάζετο νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἀπειλήν του. Ἀλλὰ εἶδε μακρόθεν ἵππεῖς τρέχοντας ἐν τῷ μέσῳ συνέφω κονιορτοῦ.

Ἀμέσως ὁ ἐλέφας ἐτράπη εἰς φυγὴν, διότι ἐγνώριζεν ὅτι δὲν ἦτο ἀσφαλῆς, ἔνεκα τῶν ὀδόντων, περὶ τῶν ὁποίων ἐκαυχᾶτο.

Τότε ὁ ποντικὸς τοῦ εἶπε :

— Μὴ φοβῆσαι, ἔρχεται ἡ νύκτα, οἱ ἐχθροί, δὲν θὰ δυνηθῶν νὰ σὲ εὗρουν, καὶ ἐγὼ θὰ δεῖξω τὴν ἀξίαν μου.

— Ἄς εἶνε, ἐπανελάθεν ὁ ἐλέφας. Τὰ ζῶα δὲν ἐκινήθησαν, ἀλλ' οἱ ἵππεῖς ἀφίππευσαν ὅπως διέλθωσιν τὴν νύκτα.

Ἐνεκα τοῦ σκότους τῆς νυκτὸς ὁ ποντικὸς ἤρξατο τὸ καταστρεπτικὸν ἔργον του, καταφαγὼν τοὺς χαλινούς καὶ τὰ λωρία τὰ κρατοῦντα τοὺς ἀναβολεῖς.

Τὴν ἐπαύριον, ὅταν ἤθελον οἱ ἵππεῖς νὰ ἐξακολουθήσωσι τὸ κυνήγιον εἶδον ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ ἵππεύσωσιν. Οἱ χαλινοὶ καὶ οἱ ἀναβολεῖς ἦσαν ἄχρηστοι καὶ οἱ ἵππεῖς θὰ ἐπιπτον.

Ὁ πατὴρ τῶν λευκῶν ὀδόντων ἰδὼν ὅτι ἦτο ἀσφαλῆς, ἐστηρίχθη ἐπὶ δένδρου καὶ γελᾶσας σπασμοδικῶς εἶπεν :

— Ἀλήθεια εἶνε, ὅτι οἱ ὀδόντες σου εἶνε χρησιμώτεροι τῶν ἰδικῶν μου, οἱ ὁποῖοι θὰ ἦσαν τὸ αἷτιον τοῦ θανάτου μου. Τώρα γνωρίζω ὅτι ὁ μικρότερος δύναται νὰ εἶνε ὀφελίμος εἰς τὸν μέγαν, καί, μὰ τὸν πατέρα μου, θὰ δώσω τὴν κόρην μου εἰς τὸν υἱόν σου.

(Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ)

Στυρ. Δε Βιάζης.

(2) Ὁραμπέσα δηλοῖ θάνατον καὶ εἶνε ἅμα ἐπιφώνημα ὀργῆς καὶ ἐκπλήξεως πολὺ ἐν χρῆσει παρὰ τοῖς Ὀρομῶ.